Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Van der Staaij aan de minister van Buitenlandse Zaken over **het gegeven dat thans meerdere schepen vanuit onder meer Iran en Libanon onderweg zijn naar de Gazastrook met alle mogelijke escalatie van dien**.

□

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Het is nog maar kort geleden dat wij een bloedige confrontatie hebben meegemaakt tussen de Israëlische marine en onder meer Turkse schepen die de zeeblokkade rond de Gazastrook probeerden te breken. Wij zagen toen dat de internationale gemeenschap op haar achterste benen stond om Israël de les te lezen. Het is zeer opmerkelijk dat de internationale gemeenschap op dit moment helemaal geen verhoogde staat van paraatheid lijkt te vertonen, terwijl er nu nieuwe confrontaties dreigen. Wij lezen althans berichten dat vanuit Iran, Libanon en Turkije zou worden aangestuurd op nieuwe provocaties. Nieuwe schepen, mogelijk met een bewapende escorte, zouden zich mogelijk richting de Gazastrook begeven. Dit zou kunnen leiden tot bloedige escalaties, die ten koste van alles moeten worden voorkomen. De inzet van Nederland en de internationale gemeenschap moet wat ons betreft zijn om constructief bij te dragen aan een goed evenwicht tussen voldoende toegang tot humanitaire hulp enerzijds, en maximale bescherming van Israël tegen wapensmokkel naar terroristische organisaties als Hamas en Hezbollah anderzijds. Vandaar mijn vragen.

Kloppen de berichten over nieuwe schepen richting Israël? Waarom wordt er vanuit de internationale gemeenschap niet krachtiger gereageerd op dit soort voornemens, provocaties?

Hoe probeert de minister van Buitenlandse Zaken deze kwestie hoger op de internationale agenda te krijgen? Welke voorstellen wil hij presenteren om deze landen te doen stoppen met het uitvoeren van dit soort onverantwoorde voornemens?

Is de minister het met de SGP eens dat Israël het recht heeft om schepen naar de Gazastrook te blijven controleren op mogelijke wapensmokkel? Wil de minister zich er sterk voor maken dat de internationale gemeenschap Israël zo nodig bijstaat in het tegengaan van wapensmokkel naar de Gazastrook?

□

Minister **Verhagen**: Voorzitter. Ik dank de geachte afgevaardigde Van der Staaij voor zijn vragen en voor het feit dat hij deze kwestie aan de orde stelt. Hij vraagt terecht aandacht voor enerzijds de noodzaak om humanitaire goederen in Gaza te kunnen distribueren en anderzijds de behoefte om zeker te stellen dat er geen escalatie plaatsvindt en dat een bloedig treffen uitblijft. Er zijn inderdaad berichten dat in Libanon en Iran konvooien klaarstaan om koers te zetten naar Gaza. In Tripoli zouden twee schepen klaarliggen en de Iraanse Rode Halve Maan heeft gemeld, één schip naar Gaza te willen sturen. Beide konvooien zijn overigens nog niet vertrokken.

Ik deel met de geachte afgevaardigde Van der Staaij de zorg over de mogelijke gevolgen van het varen van deze konvooien naar Gaza. Israël heeft kenbaar gemaakt dat het met alle middelen zal optreden tegen konvooien die de blokkade willen schenden. Israël heeft aan deze schepen aangeboden, hun goederen te lossen in Ashdod, waar vandaan ze, na een inspectie op de aanwezigheid van wapens, naar Gaza getransporteerd kunnen worden en dus ten goede kunnen komen aan de bevolking van Gaza. Het is evident dat de organisatoren een grote verantwoordelijkheid op zich nemen als zij besluiten om desondanks naar Gaza te varen.

Zoals bekend heeft de Israëlische regering inmiddels besloten om de toegang tot Gaza te verbeteren. Dat maakt het sturen van dit soort konvooien naar mijn oordeel nog meer dan voorheen tot een politieke in plaats van een humanitaire actie. Daar zijn duidelijk risico's aan verbonden op het punt van escalatie, hetgeen de veiligheid en stabiliteit in de regio niet dient en niet te goede komt. Ik ben daar dan ook beslist geen voorstander van, maar dat zal de heer Van der Staaij niet verbazen. De schepen liggen op dit moment nog in de havens. Hun afvaart lijkt een kwestie van tijd te zijn. Er wordt gesproken over een vertrek vandaag dan wel later deze week.

Wij zullen de situatie uiteraard aandachtig blijven volgen. Wij hebben in EU-verband ervoor gepleit – en dat zullen we blijven doen – om organisatoren van humanitaire acties ten behoeve van Gaza op te roepen, hun acties via de reguliere kanalen te laten verlopen, te weten via de grensovergangen van Gaza. De mogelijkheden daartoe zijn nu ook praktisch aanwezig, dankzij het besluit van de Israëlische regering. Egypte heeft overigens de toegang ook verruimd.

Het is duidelijk dat juist Israël niet onaangedaan was door de storm van kritiek. Dat moge ook blijken uit het besluit van 20 juni jongstleden om de toegang tot Gaza te verruimen. Ik heb daar met instemming kennis van genomen. Ook mevrouw Ashton sprak onmiddellijk na bekendmaking ervan namens de Europese Unie van een significantie verbetering en een positieve stap voorwaarts. Uiteraard willen wij dat de levensomstandigheden van de Gazanen verbeterd worden. Wij zullen blijven aandringen, zoals wij dat ook in het verleden gedaan hebben, op het opheffen van de blokkade en tegelijkertijd het tegengaan van wapensmokkel. Israël heeft naar onze mening de plicht om ervoor zorg te dragen dat humanitaire goederen en levensbehoeften naar Gaza vervoerd kunnen worden. Dat heeft Israël nu ook zo besloten. Tegelijkertijd heeft Israël het recht om er zorg voor te dragen dat geen wapens naar de Gazastrook worden gesmokkeld die een bedreiging kunnen zijn voor de regio.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Ik dank de minister voor de beantwoording en voor de heldere lijn die hij uitspreekt. Humanitaire acties ja, maar politieke provocaties nee, als ik het zo mag samenvatten. Ondertussen lijken de politieke provocaties en de bedreiging nog steeds aanwezig te zijn. Welke actie wordt nu concreet vanuit de internationale gemeenschap ondernomen om dit tegen te gaan? Dat is de eerste vraag die ik de minister wil voorleggen. Mijn tweede vraag is: hoe kwalificeert de minister de rol van Turkije hierin? Daar heb ik ook nog wat vraagtekens bij. Tot slot nog de vraag: wat is er na de Gazaoorlog, na de eerdere

oorlog met Libanon, concreet gebeurd vanuit de internationale gemeenschap aan hulp voor Israël bij het tegengaan van wapensmokkel?

Minister **Verhagen**: Ik ga eerst in op de door ons concreet ondernomen actie. Ten eerste heeft de Europese Unie gezorgd voor toegang tot Gaza door het openstellen van de grensovergangen voor humanitaire goederen. Ik heb hierop ook persoonlijk aangedrongen in de contacten met de Israëlische autoriteiten. Wij hebben duidelijk gesteld dat goederen die noodzakelijk zijn voor de levensbehoeften en de opbouw van het land, Gaza moeten kunnen binnenkomen.

Ten tweede hebben wij duidelijk een oproep gedaan aan de organisatoren en aan de landen om de humanitaire acties ten behoeve van Gaza via de reguliere kanalen te laten verlopen. Wij hebben ons dus met andere woorden ook tegen het doorbreken van de blokkade uitgesproken. Wij hebben gesteld dat Israël de grens wel moet openen. Als die grens echter open is, moet de goederenstroom dus via die grens plaatsvinden. Dat kan nu. Wij hebben daarom de oproep herhaald om af te zien van dit soort acties die niet gericht zijn op het leveren van humanitaire of andere goederen aan de mensen in Gaza, maar op escalatie. Tegelijkertijd hebben wij aangeboden om behulpzaam te zijn, bijvoorbeeld bij de grensovergang Rafah. In het kader van een EU-missie kunnen wij zeker stellen dat de controle daar op een dusdanige wijze plaatsvindt dat wapensmokkel en dergelijke worden verhinderd.

Ten derde heeft Nederland samen met Denemarken en enkele andere landen al eerder het initiatief genomen om te bekijken hoe wij wapensmokkel kunnen tegengaan. Dit heeft echter niet geleid tot internationale overeenstemming. Wij blijven echter actief op dit gebied zodat wij internationaal stappen zetten die enerzijds wapensmokkel tegengaan en anderzijds juist de druk op Israël opvoeren om de grenzen open te stellen voor normale goederen.

De heer **Van Bommel** (SP): De minister legt terecht de relatie tussen aan de ene kant deze humanitaire vloot en aan de andere kant de blokkade van Gaza. Ik ben het met hem eens. Als de blokkade wordt opgeheven, is er geen enkele noodzaak of zelfs redelijkheid voor de vloot om Gaza via het water te bereiken. Dat is ook niet effectief, lijkt mij. Het gaat er echter om dat die blokkade zo intensief is of in ieder geval is geweest – ik ken de stand van vandaag niet precies – dat er vrijwel niets Gaza binnenkwam. De blokkade is nu verlicht via de toegang over land. Vindt de minister ook dat de blokkade zo ver moet worden opgeheven dat alleen illegale wapensmokkel wordt tegengegaan? Ik ben daar zelf ook tegen. Die moet inderdaad worden tegengegaan. Cement moet echter wel Gaza in kunnen, want dat is nodig voor de wederopbouw van Gaza. Er is immers veel infrastructuur vernield. Omgekeerd moeten goederen die in de Gazastrook worden geproduceerd ook over land de Gazastrook kunnen verlaten.

Minister **Verhagen**: De geachte afgevaardigde heer Van Bommel weet dat wij consequent pleiten voor het openen van de grenzen van Gaza. Enerzijds willen wij zeker stellen dat goederen Gaza in kunnen en anderzijds moeten goederen geëxporteerd kunnen worden. In het verleden was op Nederlands initiatief de import en export van agrarische producten al mogelijk. Nu moeten de grenzen echter ook anderszins geopend worden. Wij hebben echter ook steeds gesteld dat Israël het recht heeft om zich ervan te vergewissen dat er geen wapens en materiaal dat gebruikt kan worden voor wapens of voor aanvallen op Israël, binnengesmokkeld worden.

De publicatie van een negatieve lijst van goederen waarvan de import is verboden in plaats van het hanteren van een positieve lijst van goederen die wel het land in mogen, zoals in het verleden, vind ik een uitstekende stap. Bovendien heeft de Israëlische regering nu ingestemd met de invoer van bouwmateriaal. Het is dus niet zo zwart-wit als de heer Van Bommel stelt. Het gaat echter om invoer van bouwmateriaal bestemd voor de reconstructie van projecten die de Palestijnse Autoriteit heeft goedgekeurd en die door VN-organisaties worden uitgevoerd. Daarbij zijn ook woningbouwprojecten. Een derde element is de verbetering en uitbreiding van de capaciteit van de grensovergangen.

Ik denk dat iedereen – dat geldt niet voor iedereen in de Kamer, maar internationaal is daar consensus over – er tegelijkertijd van overtuigd is dat dit niet mag leiden tot een versterking van het gezag van Hamas en dat er maar één Palestijnse Autoriteit is, namelijk de Palestijnse Autoriteit onder leiding van president Abbas en premier Fayyad. Dat is de reden dat wij met instemming kennis hebben genomen van het feit dat bouwmaterialen bestemd voor reconstructie van projecten die door de Palestijnse Autoriteit zijn goedgekeurd Gaza binnen mogen.

De heer **Kortenoeven** (PVV): Voorzitter. Het valt mij elke keer op dat de heer Van Bommel angstvallig vermijdt te reppen over de Egyptische kant van de blokkade van de door terroristen geregeerde Gazastrook. Ik vraag de minister of hij wil meegaan met het advies van zijn Britse collega aan de inwoners van Groot-Brittannië, in zijn geval aan de inwoners van Nederland, om niet mee te doen met dit soort schendingen van een legitieme blokkade, dat dit op eigen risico gebeurt en dat men de vruchten daarvan zelf zal moeten plukken. Zou hij de uitspraak willen doen dat iedereen die zich daar schuldig aan maakt op eigen risico handelt en dus zonder steun van Nederlandse autoriteiten in Israël, de Gazastrook of waar dan ook zijn eigen boontjes zal moeten doppen?

Minister **Verhagen**: De heer Kortenoeven vraagt mij om de oproep van mijn Britse collega te steunen. Ik ben niet geheel op de hoogte van deze oproep. Ik kan echter wel zeggen dat ik Nederlanders zou willen oproepen niet deel te nemen aan dit soort acties omdat deze niet nodig zijn om de humanitaire nood in de Gazastrook te verlichten. Daar zijn andere wegen voor. Wat betreft het humanitaire doel, zijn er andere middelen om de bevolking in Gaza te helpen. Juist omdat ik stel dat het slechts een politieke en, op dit moment, provocatieve actie is en geen humanitaire actie, kan ik die oproep doen uitgaan. Iedereen heeft echter zijn eigen verantwoordelijkheid. Ik bepaal niet waaraan iemand wel mag deelnemen en waaraan niet. Dat er risico's verbonden zijn aan bepaalde acties moge echter duidelijk zijn, net zo goed als er risico's zijn verbonden aan acties die in Nederland niet legaal zijn.

Daarnaast wil ik zeggen dat iedereen, zelfs degenen van wie wij van mening zijn dat zij afgrijselijke daden of misdrijven hebben gepleegd, recht heeft op consulaire bijstand. Ik spreek geen oordeel uit voordat de Neder-

landse ambassade namens de Nederlandse regering consulaire bijstand verleent aan Nederlanders in het buitenland. Het zou ook apart zijn als wij zelf van te voren een oordeel zouden uitspreken, want dan zouden wij hier een schifting moeten maken, bijvoorbeeld dat wij bepaalde moordenaars of drugskoeriers geen consulaire bijstand geven en dat wij als wij iemand een aardig jongen of meisje vinden wel consulaire bijstand verlenen. Zo kan de Nederlandse Staat niet werken. De Nederlandse Staat gaat ervan uit dat iedere Nederlander in het buitenland recht heeft op consulaire bijstand en dat wil ik zo houden.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Voorzitter. Volgens mij zijn de minister en ik het roerend eens met de EU, de Verenigde Naties en het internationale recht dat Israël de grenzen met Gaza onvoorwaardelijk moet openstellen voor humanitaire hulp. Dat geldt dus ook voor de zee. Als wij kijken naar het trackrecord van Israël en de wijze waarop het omgaat met deze internationaalrechtelijke verplichting en als ik bij de minister bereidheid zie om de EU erop af te sturen om bijvoorbeeld de grens met Egypte te beveiligen ten behoeve van humanitaire hulp, is het dan een idee om die hulp ook aan te bieden voor de overige grenzen van Gaza? Dan gaat het om een internationale humanitaire corridor om Israël te assisteren die blokkade op te heffen.

Minister **Verhagen**: Tegelijkertijd is het ook zo dat Israël het recht heeft om wapensmokkel tegen te gaan, wapensmokkel die erop gericht is om aanvallen uit te voeren, die ook in het verleden hebben plaatsgevonden. Met andere woorden, Israël heeft het recht om te inspecteren of het humanitaire goederen betreft, dan wel wapens of materiaal dat geschikt kan worden gemaakt om raketten af te vuren op Israëlische burgers. Dat recht heeft Israël ook, temeer daar het trackrecord van de organisatie Hamas er ook een is van het zonder aanzien des persoons afvuren van raketten, met als doelstelling om Israël te vernietigen. Dan heeft ook dat trackrecord meegewogen in het oordeel dat ik uitspreek.

De Europese Unie heeft aangeboden om niet alleen bij Rafah, maar ook anderszins, mogelijkheden te onderzoeken om de grenzen verder voor humanitaire goederen te openen. Tegelijkertijd zal dat in nauw overleg moeten plaatsvinden met de Palestijnse Autoriteit. Ook de Palestijnse Autoriteit is als legitiem gezag voor ons het aanspreekpunt, niet een terroristische organisatie als Hamas.

De heer **Van Dam** (PvdA): De minister heeft gelijk: Israël heeft het recht om te voorkomen dat wapens Gaza binnengesmokkeld worden. Het internationaal recht, dat de minister en ik beiden hoog in het vaandel hebben staan, geeft daarvoor een aantal handvatten. Dat geldt ook voor het instellen van een zeeblokkade, namelijk dat je die zeeblokkade gedurende een bepaalde tijd mag instellen, mits je die ook op bepaalde momenten openstelt voor humanitair transport en mits je daarbij duidelijk aangeeft op welke manier je dat zult inspecteren. Heeft Israël die duidelijke voorwaarden aangegeven, namelijk hoe het de toegang via zee tot Gaza zal openstellen en onder welke voorwaarden? Zo nee -volgens mij is dat niet zo - is de minister dan bereid om Israël daarop aan te spreken om een nieuwe escalatie, de vorige zelfs in internationale wateren, te voorkomen?

Minister **Verhagen**: Ook op basis van het internationale recht had en heeft Israël het recht om inspecties uit te voeren, net zo goed als wij hier in de haven van Rotterdam inspecties uitvoeren om te zien of er illegale goederen worden getransporteerd, bijvoorbeeld door Iraanse schepen. Wij vragen in die situaties ook toegang, dus daarover gaat de discussie niet.

Wij hebben steeds gesteld dat Israël de grens met Gaza zou moeten openen voor humanitaire goederen. Wij hebben geprotesteerd tegen het feit dat die blokkade totaal was. Dat heeft ertoe geleid dat Egypte nu het besluit heeft genomen om de grens te openen en dat Israël het besluit heeft genomen om de goederen richting Gaza die bedoeld zijn om het leven van de bevolking in Gaza te verbeteren niet langer tegen te houden. Met andere woorden, een aantal goederen blijft verboden, namelijk wapens en goederen die kunnen worden gebruikt voor het maken van wapens. Voor het overige is de toegang tot Gaza verbeterd. Dat vinden wij een significante verbetering en een positieve stap voorwaarts. De heer Van Dam stelt dat dit voor het hele gebied moet gelden. Laat ik u een voorbeeld geven. Dat geldt ook voor deze schepen die naar Gaza zouden gaan. Ook in dit geval had Israël te kennen gegeven dat die goederen gelost konden worden in Ashdod en dat dan bekeken kon worden of het inderdaad humanitaire goederen waren of wapens. Mochten het humanitaire goederen zijn, dan zouden die kunnen doorgaan naar Gaza. Het gaat mij erom dat goederen die bedoeld zijn voor het verbeteren van de levensomstandigheden van de mensen in Gaza, door kunnen gaan. Wapens en wapengerelateerde goederen dienen te worden tegengehouden. De stappen die Israël heeft gezet, bieden naar mijn oordeel voldoende mogelijkheden om die doelstelling te realiseren. Ik deel niet de opvatting dat de gehele blokkade kan worden opgeheven en evenmin die dat het mogelijk zou moeten zijn, welke plaats dan ook te gebruiken om het land over te gaan.

De heer **Van Dam** (PvdA): Het internationaal recht stelt een aantal eisen aan een zeeblokkade. Ik vroeg de minister of Israël aan die eisen voldoet. Zo niet, dan verzoek ik hem om Israël daarop aan te spreken.

Minister **Verhagen**: Ik ben van mening dat datgene wat Israël heeft gedaan, klopt. Ik zie nu dus geen aanleiding om Israël daarop aan te spreken. In het verleden was dat anders. Om die reden drong ik aan op het openstellen van grenzen voor het doorvoeren van humanitaire goederen.

De heer **Ormel** (CDA): Zijne excellentie, de minister, gaf in antwoord op de vragen van de geachte afgevaardigde, de heer Van der Staaij, aan dat de EU met haar missie een bijdrage levert aan de grenscontrole. De hoge vertegenwoordiger heeft gisteren aangegeven dat in- en export van goederen naar en uit de Gazastrook met name, zoals afgesproken, over land moeten gaan. Kennelijk is er nu sprake van een maritieme provocatie. Is de minister bereid om in EU-verband te pleiten voor uitbreiding van de EU-missie met een maritieme component?

Minister **Verhagen**: De EU is bereid om grenscontroles te houden door middel van bijvoorbeeld een missie in

Rafa en in andere plaatsen. Dat is nu dus nog niet het geval. De grenzen zijn nog steeds niet opengesteld.

Om wapensmokkel tegen te gaan, hebben wij in het verleden met andere landen overleg gevoerd over de mogelijkheid van een maritieme missie. Dat heeft echter niet tot succes geleid. Ik zal mij blijven inspannen om dat te bereiken, want ik vind dat nog altijd de meest gemakkelijke methode om wapensmokkel tegen te gaan. Dat is zeker het geval als landsgrenzen opengesteld worden. Als dat dus tot de mogelijkheden behoort, sluit ik dat geenszins uit.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik dank de minister voor het herhalen van zijn heldere uitspraken. Hij zei dat het sturen van schepen naar Gaza is bedoeld als een politieke provocatie. Daarvoor krijgt hij uiteraard de steun van de ChristenUniefractie.

De minister zei dat die schepen binnen enkele dagen of uren kunnen uitvaren. Is hij bereid om, op het moment dat het een politiek feit wordt, dit ook in VN-verband aan te kaarten en te zorgen voor een politieke veroordeling van het feit dat die landen deze politieke provocatie uitlokken?

Minister **Verhagen**: Ook in VN-verband zal ik mijn mening niet onder stoelen of banken steken. Ik acht de kans op een veroordeling echter nihil en ik pleeg mij meestal in te zetten voor zaken die enige kans van slagen hebben in plaats van dat ik aan dode paarden trek.

De **tijdelijke voorzitter**: Ik zie dat de heer Voordewind kijkt alsof er nog iets moet volgen. Dat zal een andere keer gebeuren. Wordt vervolgd, mijnheer Voordewind.

Ik dank de minister voor zijn beantwoording.